

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANA BİLİM DALI

VEZİRKÖPRÜ ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ'NDE
2008-2022 YILLARI ARASINDA ORMAN SUÇLARININ
İNCELENMESİ

ALİ SÜR MEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ ALPER BULUT

ARALIK - 2022

KASTAMONU

TEZ ONAYI

ALİ SÜRMEN tarafından hazırlanan “**VEZİRKÖPRÜ ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ’NDE 2008-2022 YILLARI ARASINDA ORMAN SUÇLARININ İNCELENMESİ**” adlı tez çalışmasının savunma sınavı **30.12.2022** tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen jüri tarafından oy birliği ile Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü **Orman Mühendisliği Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Danışman	Dr. Öğr. Üyesi Alper BULUT Kastamonu Üniversitesi
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Yavuz GÜLOĞLU Kastamonu Üniversitesi
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Mahmut M. BAYRAMOĞLU Karadeniz Teknik Üniversitesi

Jüri üyeleri tarafından kabul edilmiş olan bu tez Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunca onanmıştır.

Enstitü Müdürü V. Doç. Dr. Osman ÇİÇEK

TAAHHÜTNAME

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu; ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını, bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini bildirir ve taahhüt ederim.

Ali SÜR MEN

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

VEZİRKÖPRÜ ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ'NDE 2008-2022 YILLARI ARASINDA ORMAN SUÇLARININ İNCELENMESİ

ALİ SÜR MEN

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANA BİLİM DALI

DANIŞMAN: DR. ÖĞR. ÜYESİ ALPER BULUT

Ormanlar insanoğlunun var olduğu ilk zamanlardan bugüne insanoğlunun yemek pişirmek, ısınmak, ilkel el aletlerin yapımı, barınma ve avlanma gibi ihtiyaçlarını karşıladığı kaynaklar olmuştur. Bu yararlanma uzun yıllar boyunca sınırsızca gerçekleşmiş ve ormanlar bu sınırsız yararlanmadan etkilenmişlerdir.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde ülkemiz ormanlarında yararlanmada “Cibali Mübaha” anlayışı söz konusu olmuştur. Bu süreçte toplumun büyük kesimini ilgilendirmeyen yasal düzenlemeler ortaya konulmuştur. Özellikle 1870 yılında Orman Nizamnamesinin yürürlüğe girmesi ile bu anlayış sona ermiş ve ormanlardan nasıl yararlanılacağına gibi hususlar düzenlemeye kavuşmuştur.

Cumhuriyet döneminde 3116 sayılı yasa ile ilk orman kanunu yürürlüğe girmiş ve bazı kanunlarla zaman zaman maddelerinde değişikliğe gidilse de 1957 yılı 6381 sayılı Orman Kanunu yürürlüğe girene kadar yürürlükte kalmıştır.

Bu çalışmada 2008-2022 yılları arasındaki dönemde Vezirköprü Orman İşletme Müdürlüğü sınırları için 6831 sayılı yasada tanımlanan orman suçları analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında 1013 suç zaptı incelenmiştir. İncelenen bu zabıtlara ilişkin davaların 750'si mahkumiyetle sonuçlanmış ve suçlar kesinleşmiştir. Bu çalışmada suçların analizi mahkumiyet kararı verilen 750 dosya üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Çalışma sonucunda toplamda en çok görülen suç kaydının %47'lik oranla İşgal ve Faydalanma suçuna ilişkin olduğu, ardından ikinci sırada %28'lik oran ile Kesme suçuna ilişkin olduğu sonuçları elde edilmiştir. Mevsimlere göre, en çok işlenen suçun sonbahar mevsiminde olduğu tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda orman koruma ile ilgili faaliyetler açısından öneriler sunulmuştur.

ANAHTAR KELİMELER:Orman Suçu, 6831 Sayılı Orman Kanunu, İşgal ve Faydalanma

Aralık 2022, 28 Sayfa

ABSTRACT

MSC THESIS

INVESTIGATION OF FOREST CRIMES IN VEZİRKÖPRÜ FOREST MANAGEMENT DIRECTORATE BETWEEN 2008-2022

ALI SURMEN

**KASTAMONU UNIVERSITY INSTITUTE OF SCIENCE
DEPARTMENT OF FOREST ENGINEERING**

SUPERVISOR: ASST. PROF. DR. ALPER BULUT

Forests have been the sources that meet the needs of human beings such as cooking, heating, making primitive hand tools, sheltering and hunting since the earliest times of human existence. This benefit has been unlimited for many years and forests have been affected by this unlimited benefit.

During the Ottoman Empire, the concept of "Cibali Mübaha" was used in the utilization of the forests of our country. In this process, legal regulations that do not concern the majority of the society were introduced. Especially with the entry into force of the Forest Regulation in 1870, this understanding came to an end and issues such as how to benefit from forests were regulated.

The first forest law came into force with the law numbered 3116 in the Republican period and although some changes were made in its articles from time to time, it remained in force until the Forest Law No. 6381 in 1957 came into force.

In this study, forest crimes defined in Law No. 6831 for the borders of Vezirköprü Forestry Management Directorate between 2008-2022 were analyzed. Within the scope of the study, 1013 criminal records were examined. 750 of the cases related to these minutes examined resulted in convictions and the crimes were finalized. In this study, the analysis of the crimes was carried out on 750 files with convictions.

As a result of the study, it was concluded that the most common crime record in total was related to the crime of Occupation and Utilization with a rate of 47%, followed by the crime of Cutting with a rate of 28%. According to the seasons, it has been determined that the most committed crime is in the autumn season. As a result of the study, suggestions were presented in terms of activities related to forest protection.

KEYWORDS:Forest Crime, Law No.6831, Occupation and Utilization

December 2022, 28 Page

TEŞEKKÜR

Tez konusunun belirlenmesinden çalışmanın son aşamasına kadar, ilgili ve yol gösterici tutumu ile çalışmalarımı destekleyen, yardımını esirgemeyen tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Alper BULUT'a teşekkürlerimi sunarım.

Ormancılıkla ilgili her konuda engin bilgileri ile çalışmalarına katkıda bulunan Sayın Doç. Dr. Oytun Emre SAKICI ve bu çalışma süresince her konuda yardımcı olan Sayın Öğr. Gör. Mete GÜLSUNAR'a teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışmalarım sırasında tecrübeleri ve engin bilgileri ile bana yol gösteren Öğr. Gör. Dr. Öğr. Üyesi Orçun Çağlar Kurtuluş, Dr. Öğr. Üyesi İlknur CESUR, Öğr. Gör. Seçil Yıldırım ve Orm. Müh. Gamze Oruçoğlu na teşekkür ederim.

Tez aşamasında anlayışlarından ve desteklerinden dolayı başta Vezirköprü Orman İşletme Müdürü Meryem Burçin IRMAK hanımefendi olmak üzere Vezirköprü Orman İşletme Müdürlüğü personeline sonsuz teşekkürleri bir borç bilirim.

Hayatımın her döneminde maddi ve manevi hiçbir zaman desteklerini eksik etmeyen Sürmen Ailesi'ne şükranlarımı sunarım.

ALİ SÜR MEN
Kastamonu, 2022

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TEZ ONAYI	iv
TAAHHÜTNAME	iv
ÖZET	iv
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR	iv
İÇİNDEKİLER	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
TABLolar DİZİNİ	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	iv
1.GİRİŞ	1
2.LİTERATÜR ÖZETİ	4
2.1 Orman Suçları	4
2.1.1 Orman Suçlarının Temel Özellikleri	5
2.1.2 Orman Suçlarının Tarihsel Gelişimi.....	6
2.2 Türk Mevzuat Sisteminde Orman Suçları	8
3. MATERYAL VE YÖNTEM	10
4. BULGULAR	13
5. SONUÇLAR VE TARTIŞMA	20
6. ÖNERİLER	23
KAYNAKLAR	25
ÖZGEÇMİŞ	28

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 3.1 Vezirköprü Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları	10
Şekil 3.2 Şefliklerde yaşanan değişiklikler	11
Şekil 4.1 Vezirköprü Orman İşletme Müdürlüğü Sınırlarında Orman Suçlarının dağılımı	13
Şekil 4.2 Şefliklere göre suç çeşidinin dağılımı	18
Şekil 4.3 Mevsimlere göre orman suçlarının işletme şefliklerine dağılımı	19

TABLULAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 4.1 Yıllara göre orman suçlarının dağılımı	14
Tablo 4.2 Suçun işlendiği mevsimlere ilişkin Ki-kare testi	15
Tablo 4.3 Dönemlere göre orman suçlarına ilişkin Ki-kare testi	16
Tablo 4.4 Dönemlere göre suçun çeşidine ilişkin Ki-Kare testi	17

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler

Ha : Hektar

Kısaltmalar

O.G.M. : Orman Genel Müdürlüğü

1. GİRİŞ

Ormanlar, ülkelerin refah ve selametleri için vazgeçilmez doğal kaynaklardır (Heske, 1952). Ormanlardan yararlanma ilk olarak barınma ve beslenme ihtiyaçlarının karşılanması yönünde olmuştur. Ormanlar yerleşik düzen ile birlikte ortaya çıkan topluluk, kabile ve ulusların çatışma ve savaşlarında silah hammaddesi ve savunma görevini de üstlenmiştir. Yerleşik düzene geçilmesi, orman içlerine yerleşmeleri ve ormanların tarım amaçlı kullanım için açılması sonuçlarını doğurmuştur. Avrupa’da brandwirschaft metodu olarak bilinen, tarım için alana ihtiyaç duyan halkın baskısı ile ormanların tarım amaçlı kullanıma uygun hale getirilmesi yöntemi, Osmanlı İmparatorluğu’nda aynı dönemde yaşanan açmacılığı yansıtmaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu’nda 1550-1600 yılları arasında yaşanan isyanlar ve ayaklanmalar nedeniyle yaşadıkları yerleri terk etmek zorunda kalan halkın Anadolu’nun iç kesimlerine ve orman içlerine kaçarak yerleşmeleri ile orman köylerinin oluşumu başlamıştır (Anıl, 1974). Celali İsyanlarından kaçan ve orman içlerine yerleşen halk, barınma ve yakacak ihtiyacının yanı sıra tarımsal üretim yapabilmek ve beslenme ihtiyacını karşılanmak amacıyla ormanlarda açmacılık yapmaya başlamışlardır (Tolunay ve Korkmaz, 2005).

Osmanlı Devleti’nde ormanlar üzerinde Cibali Mübaha anlayışı hâkim iken, 1856 yılında yaşanan Osmanlı ve Rus savaşının ardından Osmanlı Devletinin ilk dış borçlanması ile ormanlardan ekonomik amaçlı yararlanma fikri oluşmaya başlamıştır. Kırım Savaşı’nın ardından Islahat Fermanının ilanı ve Osmanlı Devletinde yaşayan azınlıkların Osmanlı vatandaşı olarak eşitlik talepleri doğrultusunda çıkardıkları ayaklanmalar, Osmanlı Devletinin gerileme dönemini hızlandırmıştır. Aynı zamanda Fransız İhtilali ile birlikte sanayileşmenin hızlanması, Osmanlı Devletinin bu süreçte ayak uyduramaması, ekonomik olarak kaynak arayışını artırmıştır (Gümüş, 2019). Dolayısıyla ormanların sınırlandırılması ve vasıflarına göre ayrılması ilk olarak 1858 tarihli Arazi Kanunnamesi ile gerçekleştirilmiştir. Ancak köylünün mevat ormanlardan mülkiyeti devlet hazinesine ait olmak üzere tarım amaçlı açmacılık yapmasına Arazi Kanunnamesi ile izin verilmiştir.

Odun ve kereste kesimi için ise yalnızca Cibal-i mübaha'dan adledilen ormanlardan yararlanılması, diğerlerine (Metruke, mevat, miri, mevkufe, memluke) müdahale edilmemesi düzenlenmiştir.

Arazi Kanunnamesinin ardından 1869 yılında Orman Genel Müdürlüğü kurulmuş ve akabinde ormanlar ve ormancılıkla doğrudan bağlantılı olan 1870 tarihli Orman Nizamnamesi uygulamaya geçirilmiştir. Orman Nizamnamesi ile ormanların gelir kaynağı olarak kullanılması süreci resmi olarak başlamıştır. Dolayısıyla ormanlardan rastgele yararlanmaya sınırlamalar getirilmiştir. Nizamname düzensiz ormancılık döneminin sonlandırılmasının amaçlandığı ilk yasal düzenlemedir (Özdönmez vd. 1989; Korkmaz ve Tolunay, 2005). Ancak Nizamnamenin 1'nci maddesi ile dört bölüme ayrılan (Miri, Evkaf, Kasabat ve Kura, Eşhas) ormanlardan özel ormanlar kapsam dışı bırakılmıştır. Dolayısıyla özel ormanlardan açmacılık suretiyle tarla oluşturulması Nizamnameye göre suç teşkil etmemektedir.

Cumhuriyet tarihinin ormanlar hakkındaki ilk yasal düzenlemesi, 1937 tarih ve 3116 sayılı Orman Kanunu'dur. Anılan kanunla ormanlardan ücretsiz yararlanma kaldırılmış ancak orman köylülerinin ormandan yararlanmalarına ilişkin birtakım hakları korunmuştur (Özdönmez vd., 1989). Ancak halkın, kendilerinin koruduğu ormanı dilediği gibi kullanmaları halinde suç işlemiş olmayacakları yönünde inanca sahip oldukları gözlenmiştir (Birben, 2009). 3116 sayılı Kanunda bu kapsamda orman suçlarının takibi, suçlularının tespiti ve yaptırımlara ilişkin hükümlere de geniş yer verilmiştir. 1956 tarih ve 6831 sayılı Orman Kanunu'nda da orman suçlarına, ceza hükümlerine ve suçluların tespitine yönelik kapsamlı düzenlemeler yer almaktadır. 2008 tarihinde 5728 sayılı kanunla yapılan değişiklik ile "*Suçların takibi*" kavramı "*Kanuna aykırılık oluşturan fiillerin takibi*" olarak değiştirilmiştir. Bunun gibi, orman suçlarına, suçların takibine ve cezai işlemlere ilişkin hükümler birçok kez değişikliğe uğramıştır. Ormanlar ve ormancılık hakkında hayata geçirilen ilk yasal düzenlemelerden itibaren yapılan oluşturulan mevzuat ile ormanların vasıf ve mülkiyet durumlarına göre sınıflandırılması, orman köylüsüne tanınan hakların düzenlenmesi ve ormanlara yönelik tehlike arz eden fiillerin yasaklanması ve orman suçlularının cezalandırılması amaçlanmaktadır (Tolunay ve Korkmaz, 2005).

Ekonomik faydalarının yanı sıra iklim, sağlık ve ekoloji üzerinde doğrudan veya dolaylı katkıları bulunan ormanların korunması, geliştirilmesi, sürdürülebilir yönetimi ve bilimsel önlemlerin alınması (Korkmaz, 2010) gelecek nesillerin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakları için de büyük önem arz etmektedir. Bu doğrultuda ormana zarar veren niteliklerdeki fiillerin suç olarak tespit edilmesi ve suçluların cezalandırılması ormanların korunması hususunda önemli bir işleve sahiptir (Güneş, 2004). Ancak halk ile gerçekleştirilen bir anket çalışmasından elde edilen bulgular, ağaç kesme ve kaçakçılık gibi bazı orman suçlarının mevcut cezalar ve yaşam koşulları altında işlenmeye devam edileceğini ortaya koymuştur (Yüksel vd., 2009).

Orman suçlarının özellikle 1990 yılından itibaren azalma eğilimine girdiği gözlenmektedir. Ancak yüksek arazi değerine sahip ve birim alanda yüksek tarım ürünü gelirinin elde edildiği bölgelerde dikkat çekici orman suçu artışı yaşanmaktadır (Ayaz ve Coşkun, 2021). Orman suçlarını önlemek amacıyla alınacak en etkili tedbirin gelir düzeylerinin artırılması ve ormanlardan karşılanan ihtiyaçların azaltılması olduğu düşünölmektedir (Mercimek, 2019). Zengin topluluklar ile yoksul toplulukların işledikleri orman suçları farklılık arz etmekle birlikte yoksulların genellikle yakacak odun ve satışını yapabilecekleri odun dışı orman ürünleri toplamak suretiyle orman işledikleri bilinmektedir (Chhetri, 2012). İnsanların ormanlardan beklentilerinde, insan orman etkileşiminde gözlenen değişimler ile toplulukların eğitim ve gelir düzeyinde yaşanan gelişmeler, ormanlardan faydalanma şekillerinin değişmesine neden olmaktadır (Yurdakul Erol ve Yıldırım, 2017).

2. LİTERATÜR ÖZETİ

2.1 Orman Suçları

Ormanların korunmasına yönelik düzenlemeler Türkiye'nin ormancılık sürecindeki en önemli bölümü oluşturmaktadır. Ormanların Cibali mübaha anlayışı ile kullanılması 1870 yılında Orman Nizamnamesinin kabul edilmesine kadar devam etmiştir (Talu, 1994). Orman Nizamnamesinin kabul edilmesi ile ormanların işletilmesi ve orman suçlarına yönelik ceza uygulaması yasal zeminde düzenlenmiştir. Orman suçu işlemlerinden dolayı yargılananların dışında, tespit edilemeyen ve kayda geçirilemeyen zararların geniş çaplı olması da orman suçlarının daha da önemli hale gelmesine neden olmuştur (Gümüş, 1992). Ormanların ekonomik amaçlı kullanımı ve korunması özellikle Cumhuriyet döneminde ön plana çıkmaktadır. Ancak ormanların korunmasına yönelik oluşturulan ceza yaptırımları ormanların korunması hususunda beklenen etkiyi göstermemiştir (Gümüş, 2019).

Orman suçuna ilişkin doktrinde çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Özdönmez (1965) orman suçlarını "orman varlığının geleceğini tehdit eden, düzenli ve devamlı faydalanmayı ihlal eden, dolayısıyla bu milli serveti tehlikeye sokan bütün fiiller" olarak tanımlamıştır. Ayanoğlu ve Güneş (2003) "Ormanlara zarar veren eylemlerden ceza tehdidi altında yasaklananlar" ve Güneş (2004) "Orman varlığına zarar veren, zarar tehlikesi doğuran veya geleceğini tehlikeye düşüren, münhasıran ormanları koruma amacıyla ihdas edilen ve bir ceza tehdidi ile yasaklanan her türlü eylemler" şeklinde ifade etmişlerdir (Birben vd., 2019).

Orman suçları, orman varlığının azalmasına neden olan en büyük etkenlerden biridir. Dolayısıyla orman suçlarının önlenmesi, ormanların korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması adına atılan önemli bir adımdır. Ancak orman suçlarına yönelik alınan önlemlerin orman suçlarını azaltmadığı tespit edilmiştir (Gümüş, 1992). Dolayısıyla öncelikle orman suçlarına neden olan faktörlerin tespit edilmesi ve bu faktörlerin etkinliğini azaltmaya yönelik önlemlerin alınması gerekli görülmüştür.

Orman suçlarının ağırlıklı olarak orman içi ve ormana bitişik köylerde yaşayan orman köylüleri ile yakından ilişkili olması orman köylülerinin sosyal, ekonomik ve kültürel durumları üzerinde durulmasını gerekli kılmıştır. Orman suçlarının işlenme potansiyelinin özellikle sosyal ve ekonomik nedenlerden kaynaklandığı tespit edilmiştir (Atmış, 2001). Orman köylülerinin alternatif geçim kaynaklarının sınırlı olması orman suçlarının artmasına neden olmaktadır (Yüksel vd., 2009).

Türkiye’de orman suçlarının işlenmesine neden olan başlıca faktörleri Özdönmez (1966) yedi başlığa ayırmıştır. Bunlar;

- a) “Ekonomik sebepler,
- b) Sosyal sebepler,
- c) Kültürel sebepler,
- d) Hukuki sebepler (Orman mülkiyet rejimindeki düzensizlikler, Orman Kanunundaki aksaklıklar),
- e) Teknik sebepler,
- f) İdari sebepler (Köylü ihtiyaçlarının karşılanmaması, orman koruma teşkilatının yetersiz oluşu),
- g) Psikolojik sebepler” şeklinde sıralanmıştır.

Geçim kaynakları ormana bağlı olan orman köylülerinin alternatif gelir kaynaklarına sahip olması, temel ihtiyaçlarının karşılanmasının desteklenmesi, ekonomik açıdan geliştirilmeleri orman suçlarının sayısının azalmasına olumlu etki oluşturacağı öngörülmüştür (Elvan, 2005).

2.1.1 Orman Suçlarının Temel Özellikleri

Toplumsal yaşamı olumsuz şekilde etkileyecek zararlı fiillerin önlenmesi amacıyla hukuk kuralları önemli bir araçtır (Erdinç, 2012). Hukuk kuralları, toplumsal yaşamı olumsuz etkileyen afetlerin önlenmesi amacıyla hizmet edebilmek için insan davranışlarını düzenleme potansiyeline sahiptir (Gökalp Alica, 2019).

Güneş (2004), orman suçlarının temel özellikleri aşağıdaki gibi özetlemiştir;

- a) Dolayısıyla orman suçlarının önlenmesi amacıyla oluşturulan hukuk kuralları sosyal düzenin de korunması adına önem taşımaktadır.
- b) Orman suçlarına ilişkin düzenlemeler de dâhil olmak üzere toplumsal düzenin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması için oluşturulan hukuk kurallarına aykırı hareket edilmesi neticesinde uygulanacak müeyyideler yine mevzuat hükümleri ile oluşturulurlar.
- c) Orman suçları uluslararası boyutta ele alınmayı gerektiren suçlardandır.
- d) Orman suçlarının orman varlığı üzerinde oluşturduğu etkiler, ormanların geleceğini ve sürdürülebilirliğini de tehlikeye düşürmektedir.
- e) Orman suçları zarar ve tehlike suçları olarak karşımıza çıkmaktadır. Zarar ve tehlike orman varlığı üzerinde oluşmaktadır.
- f) Orman ürünleri bazında ve orman sınırları dışında da orman suçlarının işlenmesi mümkündür.

2.1.2 Orman Suçlarının Tarihsel Gelişimi

Orman suçları tarihsel olarak Osmanlı Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi olarak iki dönemde incelenmektedir. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi'ndeki orman suçları da 1870 tarihli Orman Nizamnamesi'nden önce ve Orman Nizamnamesi'nden sonra olmak üzere iki ayrı zaman diliminde farklılık göstermektedir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun Orman Nizamnamesi'nden önceki döneminde yaptırımı olmayan yasaklamalar, ormanların korunması yönünde etkili çabaların olmadığını göstermektedir. İlk dış borçlanmanın ardından ormanların ekonomik değerinin ön plana çıkması ve ekonomik gelir sağlamak amacıyla ormanların işletilmesi gerekliliğinin ortaya çıkması ile birlikte ormanların korunması hususu önem kazanmıştır (Gümüş, 2019). Orman Nizamnamesi ile Cumhuriyet döneminin ceza hukuku ilkeleri ile uyumlu hükümler ortaya konulmuştur. Ancak Avrupa ülkelerinin ormanların korunmasına yönelik mevzuat hükümlerinin oldukça gerisinde kalmış ve yeterli olamamıştır (Güneş, 2004). Nizamnamede sayılan orman suçları, 1937 tarihli ve 3116 sayılı Cumhuriyet Dönemi'nin ilk orman kanunu olan orman kanununun temelini oluşturmuştur.

3116 sayılı kanunda geçmiş yasal düzenlemelerde yer verilmeyen açmacılık, izinsiz yerleşme, kaçakçılık, konaklama, köylülere zati ve ortak ihtiyaçların karşılanması adına tanınan emval üzerinden işlenen suçlar gibi 40 civarında orman suçu sayılmıştır. 1956 tarih ve 6831 0sayılı Orman Kanunu'nda bu sayı 45 civarına ulaşmıştır. Tanımlanan orman suçu sayısında yaşanan bu artış, ormanların korunması hususunun artan önemini göstermektedir (Güneş, 2004).

3116 sayılı Orman Kanunu'nda bazı suçlara ilişkin hükümler, 1956 tarihli 6831 sayılı Orman Kanunu'na göre daha ayrıntılı düzenlenmiştir. 1995 yılına kadar uzanan süreçte 6831 sayılı kanun içerisinde orman suçlarına ve yaptırımlarına ilişkin etkili yeni düzenlemeler bulunmamaktadır. 1995 tarihinden önce orman yakma suçuna ilişkin düzenlemeler ise tamamen Türk Ceza Kanunu kapsamında ele alınmakta iken; 1995 tarihli ve 4114 sayılı kanun ile 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 76. ve 110. maddelerinde değişiklik yapılarak orman yangınlarına ilişkin düzenlemeler Türk Ceza Kanunu'ndan ayrılmış ve tamamen Orman Kanunu kapsamına alınmıştır. Yapılan yeni düzenleme ile orman suçlarına uygulanacak cezalar içerisinde ilk kez "*müebbet ağır hapis*" ve "*ölüm cezası*" yer almıştır. Buna göre orman yakma suçu neticesinde can kaybının yaşanması halinde faile "*müebbet ağır hapis*" cezası yaptırımı öngörülmektedir. Terör amacı doğrultusunda orman yakma suçunun işlenmesi halinde ise fail için ölüm cezası öngörülmüştür (Güneş, 2004).

2004 yılında Türkiye'nin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)'nin 6 No'lu Protokolü'ne benzer nitelik taşıyan "*barış zamanı-savaş zamanı*" ayırımını öngörerek ölüm cezasını "*barış zamanı*" bakımından kaldıran Ek Seçimlik 2 No'lu protokolü imzalaması ile iç hukuk, AİHS'ne uygun olacak şekilde düzenlenmiştir (Demirdal, 2018). Dolayısıyla terör amaçlı orman yakma suçuna ilişkin getirilen ölüm cezası, müebbet hapis cezası olarak değiştirilmiştir (Orm. K. 110, Değişik: 23/1/2008-5728/217 md.).

Orman suçlarına yönelik cezaların ağırlaştırılmasına rağmen orman suçları işlenmeye devam etmiştir. Hatta bazı bölgelerde cezaların arttırılmasının ormanlara yönelik tahribatı arttırdığı tespit edilmiştir (Gümüş, 1992). Ormanların halka ait olduğunun düşünülmesi, bu nedenle yasaklanan eylemlerde bulunarak suç işlemediğine

inanılması ve aslında ilk sırada yer alan ekonomik sıkıntılardan (Ayanoğlu vd., 1993) dolayı orman suçlarının işlenmesi her dönemde devam etmektedir (Yüksel vd., 2009). Cezaların arttırılmasından ziyade eğitim ve gelir düzeyinin artması ile toplumun bilinçlendirilmesi ve eğitiminin daha etkili olduğu analiz edilmiştir (Borazan ve Görücü, 2017; Birben vd., 2019).

2.2 Türk Mevzuat Sisteminde Orman Suçları

1982 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Ormanların Korunması ve Geliştirilmesi*" başlıklı 169'uncu maddesinde "*Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir, bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz. Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir.*

.....*Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez. Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz; münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz.*" denilmektedir. Ormanlar anılan madde hükmü ile anayasal güvence altına alınmıştır. Orman suçları da genel ve özel af kapsamı dışında tutulmuştur. Bu düzenleme ormanların korunması adına en önemli yasal dayanaktır. 1950 yılına kadar uzanan süreçte af kapsamında olan orman suçları, 1961 yılı Anayasası'nda kısmen yer almış ve 1982 Anayasası'nda ise tamamen af kapsamından çıkarılmıştır.

Orman suçları, Türk Mevzuat Sisteminde başta 6831 sayılı Orman Kanunu yer almak üzere, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, 4533sayılı Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Kanunu, 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nda yer bulmaktadır (Elvan, 2005). Özel hukuk içerisinde yer alan Orman Kanunu içinde yer alan ceza hükümleri ile Türk Ceza Hukuku ile ilişkilidir. Dolayısıyla Ceza Hukukunda yapılan değişikliklerden doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenmektedir (Elvan 2009).

Orman varlığının korunması ve geliştirilmesine yönelik önlemlerin anayasal ve yasal olarak koruma altına alınmış olmasına rağmen ormanların tahrip edilmesine neden

olan orman suçlarının önlenmesinde beklenen etki sağlanamamıştır (Ayaz ve Çakır, 2015). Mer'i yasal düzenlemeler içerisinde orman suçlarının yer aldığı en kapsamlı düzenleme, 293 sayılı "Ormanların Kanun Dışı Müdahalelerden Korunması Esasları" tebliğidir. Anılan tebliğde orman suçları; "*Dikiliden ağaç kesilmesi (kesme) suçu, Fidan ekim sahasını bozma suçu, Nakil (Taşıma) suçları, Kullanma (Sarf) suçları, Zati ve müşterek ihtiyaçlar ile ilgili suçlar, Açma suçları, İşgal ve faydalanma suçu Avlanma suçu Orman yangını suçları, İzinsiz maden ocağı açma suçları İzinsiz tesis kurma*" suçları olarak sayılmıştır

Tebliğde orman suçlarının yanı sıra otlatma ve avlanma kabahatlerine de yer verilmiştir. Orman sınırları içerisinde izinsiz otlatma, 2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun ile suç kapsamından çıkarılarak, "*ceza kanunlarında ve ceza hükümleri taşıyan özel kanunların yeni Kabahatler Kanunu sistemine uyumlu hale getirilmesi*" ile kabahatler içerisinde düzenlenmiştir (Elvan, 2010).

Orman suçları önleme, suçların takibi ve suçlularla mücadele açısından günümüz ormancılık faaliyetleri içerisinde halen önemli bir yere sahiptir (Yıldız ve Atmış, 2015) ve her zaman güncel bir konudur (Şen ve Ünal, 2003).

Bu tez çalışmasının amacı, Vezirköprü Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içerisinde 2008-2022 yılları arasında işlenmiş orman suçlarını, dönemlere, işlendiği seflige, mevsimlere ve suçun çeşidine göre analiz etmektir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

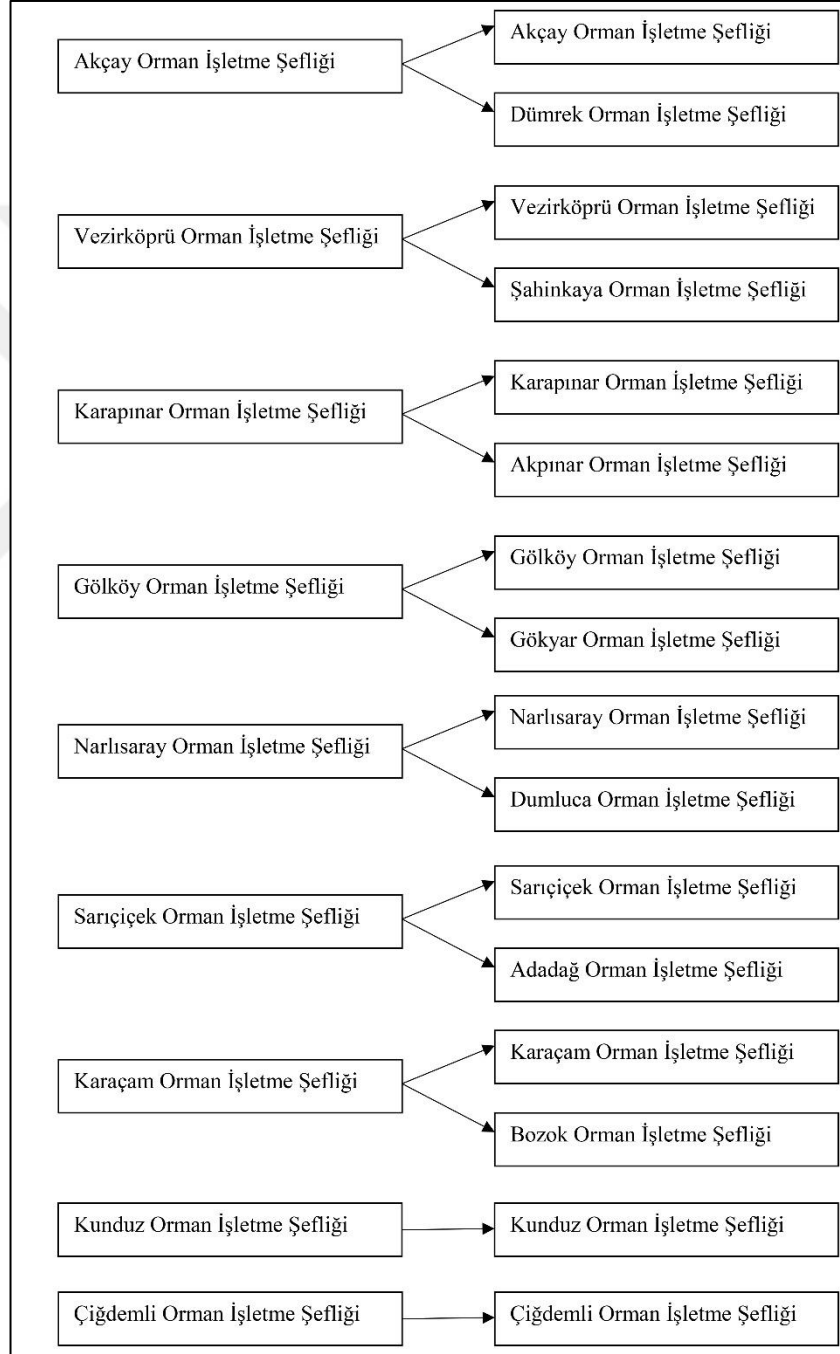
Bu çalışmada, çalışma alanı olarak Amasya Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı Vezirköprü Orman İşletme Müdürlüğü seçilmiştir. 1948 yılında kurulan Vezirköprü Orman İşletme Müdürlüğü'nün sınırları içerisinde mevcut durumda 16 şeflik yer almaktadır. Şekil 3.1'de Vezirköprü Orman İşletme Müdürlüğü sınırları verilmiştir.

Şekil 3.1 Vezirköprü Orman İşletme Müdürlüğü Sınırları (URL-1)

Vezirköprü orman işletme Müdürlüğü, Karadeniz bölgesinde yer alan bir bölge olmasına rağmen özellikle Kızılırmak havzasının iklim özelliklerinden etkilenmektedir. Çoğunlukla kışları soğuk, yazları kurak geçmektedir. Kışları kıyı bölgelerine nispeten daha soğuktur. Uzun dönemde yıllık yağış miktarı ortalama 527 mm'dir. Yağışlar ilkbahar aylarında maksimum görülmektedir. İşletme müdürlüğünün toplam orman alanı 89807,4 ha'dır. Bu alanın 69043 ha'ı normal, geri kalan 20763 ha 'ı ise bozuk ormanlardan oluşmaktadır. İşletme müdürlüğünün genel toplam alanı ise 164041,7 ha'dır (URL-1).

Çalışma kapsamında seçilen Vezirköprü orman işletme müdürlüğü sınırlarında mevcut 16 şeflik söz konusu iken, çalışmada 9 şeflik olarak görülmektedir. Bunun sebebi çalışma kapsamında değerlendirilen ilk yıllarda 9 şeflik bulunması ve geri kalan 7 şefliğin ise bu 9 şefliğin sınırları bölünerek gerçekleşmesindedir. Çalışmada veri standardı sağlanabilmesi amacıyla ilk yıllarda mevcut olan 9 şeflik üzerinden çalışma gerçekleştirilmiştir. Şekil 3.2’de şefliklerde yaşanan değişiklikler verilmiştir.

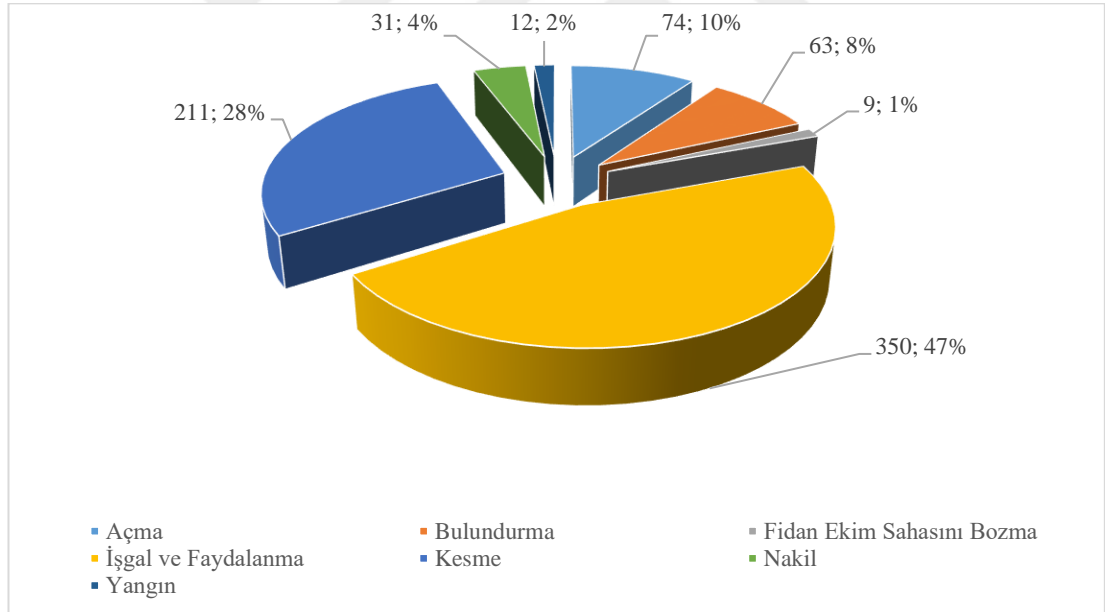
Şekil 3.2 Şefliklerde yaşanan değişiklikler

Bu alışmada Vezirköprü Orman İşletme M¼d¼rl¼ę¼ b¼nyesinde 2008-2022 yılları arasında tutulmuş 1015 suç zaptına ilişkin veriler işletme m¼d¼rl¼ę¼n¼n dava servisinden özetlenerek alınmış ve materyal olarak kullanılmıştır. İlgili zabıtlar tutulduktan sonra açılan davaların 750'sinde mahk¼miyet kararları kesinleşmiştir. Suçlara ilişkin analizler, mahkeme kararı ile suç olduğu kesinleşen zabıtlar üzerinden yapılmıştır. Çalışma kapsamında, 2008 yılından 2022 yılına kadar olan orman suçlarına ilişkin kayıtlar, mevsimlere, dönemlere ve şefliklere göre değişim değişmediği Ki-kare testi ve yüzde analizi yöntemleri ile değerlendirilmiştir. Ayrıca alışma kapsamında incelenen suç zabıtlarının mahk¼miyet kararı verilenleri haricindekilere ilişkin de değerlendirmelerde bulunulmuştur. Çalışmada, Aralık-Ocak-şubat ayları Kış mevsimi, Mart-Nisan-Mayıs ayları İlkbahar mevsimi, Haziran-Temmuz-Ağustos ayları Yaz mevsimi, Eylül-Ekim-Kasım ayları ise Sonbahar mevsimi olarak belirlenmiş ve analizler bu kategoriler üzerinden yapılmıştır.

4. BULGULAR

Çalışma kapsamında Vezirköprü Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içerisinde 2008 yılından 2022 yılına kadar tutulmuş 1013 suç zaptı ve bu zabıtların nihayetleri değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda ilgili yıllar arasında 750 mahkûmiyet kararı, 67 beraat, 50 kovuşturmayla yer olmadığına ilişkin karar, 11 dosyada birleştirme, 14 idari yaptırım, 36 görevsizlik, 2 cezaya tayine yer olmadığına ilişkin karar verilmiştir. 6 dava ölüm vb. sebeplerden dolayı düşmüş, 77 davaya ilişkin karar ise kesinleşmemiştir.

Çalışma kapsamında suçlara ilişkin değerlendirmeler için, mahkûmiyet kararı verilmiş 750 suç zaptı incelenmiştir. Şekil 4.1’de suçların suçun çeşidine göre dağılımı verilmiştir.

Şekil 4.1 Vezirköprü Orman İşletme Müdürlüğü Sınırlarında Orman Suçlarının Dağılımı

Şekil 4.1’e göre en çok işlenen suç %47 ile işgal ve faydalanma suçları olmuştur. İkinci sırayı ise %28’lik oranla kesme suçları almıştır. Üçüncü sırada ise %10’luk oranla açma suçu almıştır. En az işlenen suç ise %2’lik pay ile fidan ekim sahasını bozma suçu olduğu tespit edilmiştir.

Vezirköprü Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içerisinde işlenen suçların yıllara göre çeşidine ilişkin bilgiler ise Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1 Yıllara göre orman suçlarının dağılımı

Suç Çeşidi	Yıllar														Genel Toplam	
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021		2022
Açma	1	3	10	8	14	4	8	4		8	5	3	5	1		74
Bulundurma	17	17	7	7		7	2			2	1	2	1			63
Fidan Ekim Sahasını Bozma	7	1		1												9
İşgal ve Faydalanma	10	7	12	9	10	16	6	9	34	6	66	35	58	64	8	350
Kesme	35	28	14	21	15	10	4	9	11	16	1	11	13	16	7	211
Nakil	8	13	1		1	1	1		1	1	4					31
Yangın			2		1	1			1	2	1		4			12
Genel Toplam	78	71	44	46	41	39	21	22	47	35	78	51	81	81	15	750

Tablo 4.1’e göre en çok suç işlenen yıllar 81 adet ile 2020 ve 2021 yılları olmuştur. Tabloya göre özellikle 2018 yılından itibaren orman suçlarında artışlar görülmektedir. 2022 yılının az olmasının sebebi ise özellikle 2022 yılının son aylarında zabıtları tutulan eylemlere ilişkin dava sürecinin devam ediyor olmasıdır.

Vezirköprü Orman İşletme Müdürlüğü için 2008 yılından 2022 yılına kadar olan dönemde incelenen orman suç zabıtlarına ilişkin, mevsimin suçun çeşidini etkileyip etkilemediği Ki-Kare analizi ile test edilmiştir. $p < 0,05$ olarak bulunduğundan mevsimlere göre orman suçu çeşidinde farklılık olduğu istatistiksel olarak tespit edilmiştir. Tablo 4. 2’de ilgili hipoteze ilişkin Ki-Kare tablosu verilmiştir.

Tablo 4.2 Suçun işlendiği mevsimlere ilişkin Ki-kare testi

		Suçun İşlendiği Mevsim					
		İlkbahar	Kış	Sonbahar	Yaz	Toplam	
Suçun Çeşidi	Açma	N	33	15	20	6	74
		% Suç çeşidi içerisinde	44,6%	20,3%	27,0%	8,1%	100,0%
		% Mevsim içerisinde	16,8%	8,4%	8,9%	4,0%	9,9%
		% Toplamda	4,4%	2,0%	2,7%	0,8%	9,9%
	Bulundurma	N	16	15	18	14	63
		% Suç çeşidi içerisinde	25,4%	23,8%	28,6%	22,2%	100,0%
		% Mevsim içerisinde	8,2%	8,4%	8,0%	9,3%	8,4%
		% Toplamda	2,1%	2,0%	2,4%	1,9%	8,4%
	Fidan Ekim sahasını bozma	N	8	0	0	1	9
		% Suç çeşidi içerisinde	88,9%	0,0%	0,0%	11,1%	100,0%
		% Mevsim içerisinde	4,1%	0,0%	0,0%	0,7%	1,2%
		% Toplamda	1,1%	0,0%	0,0%	0,1%	1,2%
	İşgal ve Faydalanma	N	85	75	117	72	349
		% Suç çeşidi içerisinde	24,4%	21,5%	33,5%	20,6%	100,0%
		% Mevsim içerisinde	43,4%	42,1%	52,0%	48,0%	46,6%
		% Toplamda	11,3%	10,0%	15,6%	9,6%	46,6%
Kesme	N	45	66	48	52	211	
	% Suç çeşidi içerisinde	21,3%	31,3%	22,7%	24,6%	100,0%	
	% Mevsim içerisinde	23,0%	37,1%	21,3%	34,7%	28,2%	
	% Toplamda	6,0%	8,8%	6,4%	6,9%	28,2%	
Nakil	N	7	7	13	4	31	
	% Suç çeşidi içerisinde	22,6%	22,6%	41,9%	12,9%	100,0%	
	% Mevsim içerisinde	3,6%	3,9%	5,8%	2,7%	4,1%	
	% Toplamda	0,9%	0,9%	1,7%	0,5%	4,1%	
Yangın	N	2	0	9	1	12	
	% Suç çeşidi içerisinde	16,7%	0,0%	75,0%	8,3%	100,0%	
	% Mevsim içerisinde	1,0%	0,0%	4,0%	0,7%	1,6%	
	% Toplamda	0,3%	0,0%	1,2%	0,1%	1,6%	
Toplam	N	196	178	225	150	749	
	% Suç çeşidi içerisinde	26,2%	23,8%	30,0%	20,0%	100,0%	
	% Mevsim içerisinde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% Toplamda	26,2%	23,8%	30,0%	20,0%	100,0%	

p<0,05

Tablo 4.2'ye göre yangına ilişkin suçların %75'lik oran ile sonbahar aylarında gerçekleştiği, işgal faydalanma suçunun %33,5 ile en çok sonbahar aylarında, kesme suçunun %31,3 oran ile kış aylarında gerçekleştiği tespit edilmiştir. Tüm mevsimler için en çok karşılaşılan suç % 46,6 ile İşgal ve Faydalanmaya ilişkin suçlardır.

2008-2014 ve 2015-2022 dönemleri için suçların mevsimlere göre farklılık gösterip göstermediği Ki-Kare analizi ile test edilmiştir. Analiz sonucunda Dönemler içerisinde mevsimlere göre anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Test sonucu Tablo 4.3'te verilmiştir.

Tablo 4.3 Dönemlere göre orman suçlarına ilişkin Ki-kare testi

		Dönemler			
		2008-2014 Dönemi	2015-2022 Dönem	Toplam	
Mevsim	İlkbahar	N	115	82	197
		% Mevsim içerisinde	58,4%	41,6%	100,0%
		% Dönem içerisinde	33,8%	20,0%	26,3%
		% Toplamda	15,3%	10,9%	26,3%
	Kış	N	86	92	178
		% Mevsim içerisinde	48,3%	51,7%	100,0%
		% Dönem içerisinde	25,3%	22,4%	23,7%
		% Toplamda	11,5%	12,3%	23,7%
	Sonbahar	N	74	151	225
		% Mevsim içerisinde	32,9%	67,1%	100,0%
		% Dönem içerisinde	21,8%	36,8%	30,0%
		% Toplamda	9,9%	20,1%	30,0%
Yaz	N	65	85	150	
	% Mevsim içerisinde	43,3%	56,7%	100,0%	
	% Dönem içerisinde	19,1%	20,7%	20,0%	
	% Toplamda	8,7%	11,3%	20,0%	
Toplam	N	340	410	750	
	% Mevsim içerisinde	45,3%	54,7%	100,0%	
	% Dönem içerisinde	100,0%	100,0%	100,0%	
	% Toplamda	45,3%	54,7%	100,0%	

p<0,05

Tablo 4.3 incelendiğinde 2008-2014 yıllarını kapsayan dönem içerisinde %33,8'lik oran ile en çok ilkbahar mevsiminde, en az ise %19,1 ile yaz aylarında suçların işlendiği tespit edilmiştir. 2015-2022 yıllarını kapsayan dönemde ise en çok %36,8'lik oranla sonbahar mevsiminde, en az ise %20'lik oranla ilkbahar mevsiminde suçların işlendiği belirlenmiştir.

Dönemler içerisinde suç çeşidinin farklılık gösterip göstermediği Ki-Kare analizi kullanılarak incelenmiştir. Dönemlere göre suçların çeşidinde farklılık olduğu istatistiksel olarak belirlenmiştir ($p<0,05$). Tablo 4.4'te Ki-Kare analizine ilişkin sonuçlar verilmiştir.

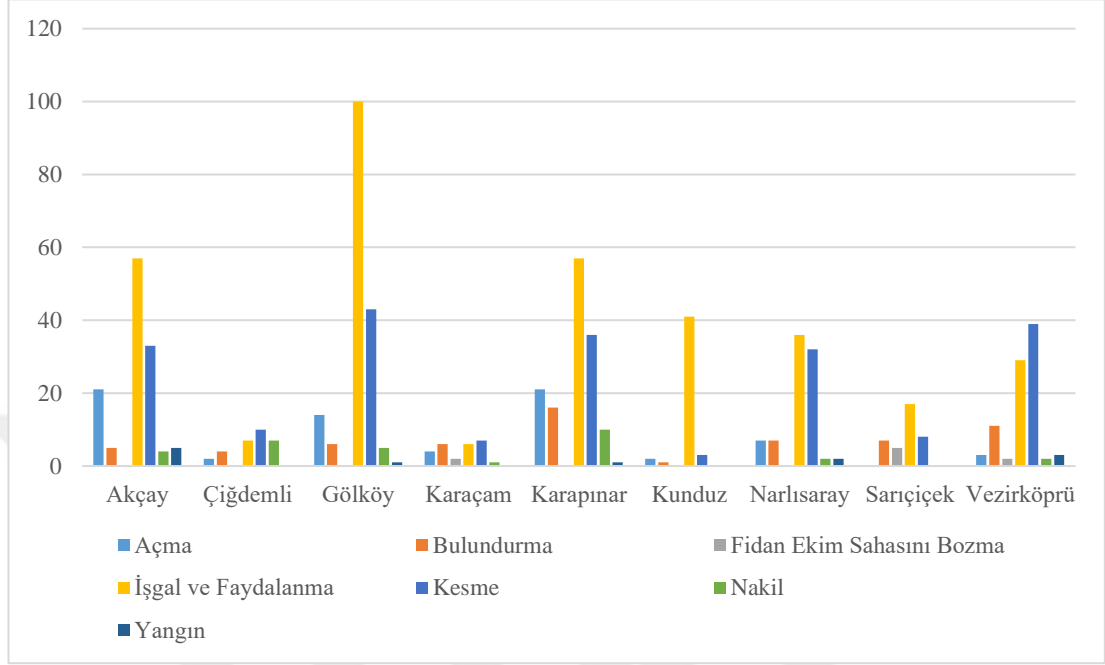
Tablo 4.4 Dönemlere göre suçun çeşidine ilişkin Ki-Kare testi

		Dönemler			
		2008-2014 Dönemi	2008-2014 Dönemi	Toplam	
Suçun Çeşidi	Açma	N	48	26	74
		% Suç çeşidi içerisinde	64,9%	35,1%	100,0%
		% Dönem içerisinde	14,1%	6,3%	9,9%
		% Toplamda	6,4%	3,5%	9,9%
	Bulundurma	N	57	6	63
		% Suç çeşidi içerisinde	90,5%	9,5%	100,0%
		% Dönem içerisinde	16,8%	1,5%	8,4%
		% Toplamda	7,6%	0,8%	8,4%
	Fidan Ekim sahasını bozma	N	9	0	9
		% Suç çeşidi içerisinde	100,0%	0,0%	100,0%
		% Dönem içerisinde	2,6%	0,0%	1,2%
		% Toplamda	1,2%	0,0%	1,2%
İşgal ve Faydalanma	N	70	280	350	
	% Suç çeşidi içerisinde	20,0%	80,0%	100,0%	
	% Dönem içerisinde	20,6%	68,3%	46,7%	
	% Toplamda	9,3%	37,3%	46,7%	
Kesme	N	127	84	211	
	% Suç çeşidi içerisinde	60,2%	39,8%	100,0%	
	% Dönem içerisinde	37,4%	20,5%	28,1%	
	% Toplamda	16,9%	11,2%	28,1%	
Nakil	N	25	6	31	
	% Suç çeşidi içerisinde	80,6%	19,4%	100,0%	
	% Dönem içerisinde	7,4%	1,5%	4,1%	
	% Toplamda	3,3%	0,8%	4,1%	
Yangın	N	4	8	12	
	% Suç çeşidi içerisinde	33,3%	66,7%	100,0%	
	% Dönem içerisinde	1,2%	2,0%	1,6%	
	% Toplamda	0,5%	1,1%	1,6%	
Toplam	N	340	410	750	
	% Suç çeşidi içerisinde	45,3%	54,7%	100,0%	
	% Dönem içerisinde	100%	100,0%	100,0%	
	% Toplamda	45,3%	54,7%	100,0%	

p<0,05

Tablo 4.4'e göre 2008-2014 yılları arasındaki dönemde en çok işlenen suç çeşidinin %37,4 ile kesme suçlarına ilişkin olduğu belirlenmiştir. Bu dönemde en az karşılaşılan suç ise orman yangınlarına ilişkin suçlardır. 2015-2022 yıllarını kapsayan dönemde ise en çok işlenen suç %68,3 ile işgal ve faydalanma suçları ön plana çıkmaktadır. 2015-2022 dönemi için de en az karşılaşılan suç ise fidan ekim sahasına bozma suçu olmuştur. İlgili dönemde bu suça hiç rastlanılmamıştır.

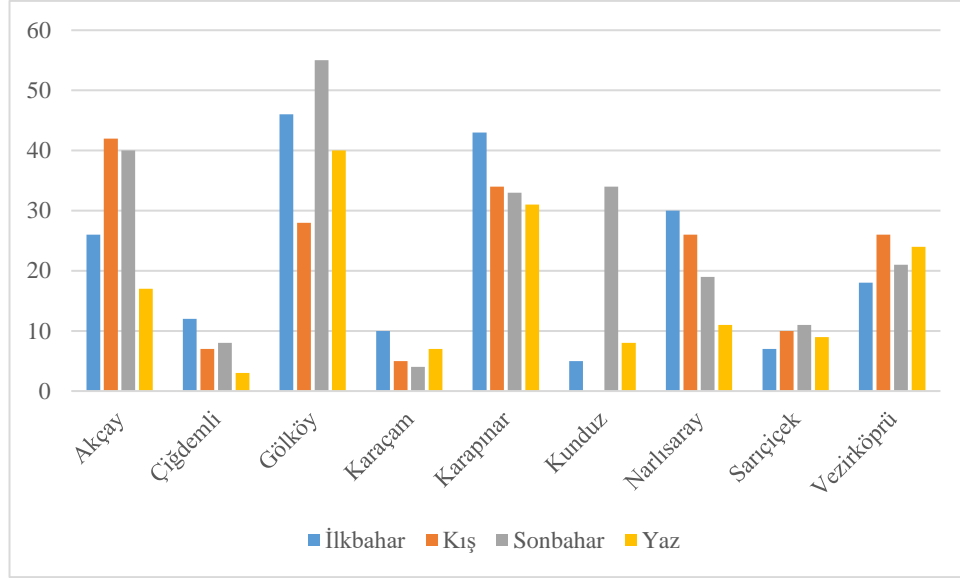
İşletme müdürlüğü sınırlarında bulunan 9 şeflikte işlenen orman suçlarının çeşitleri Şekil 4.2’de verilmiştir.

Şekil 4.2 Şefliklere göre suç çeşidinin dağılımı

Şekil 4.2’ye göre Vezirköprü Orman İşletme şefliği haricinde tüm şefliklerde en çok görülen suç çeşidi İşgal ve Faydalanma suçları olmuştur. Vezirköprü Orman İşletme şefliği için ise en çok görülen suç çeşidi kesmeye ilişkin suçlardır. Toplamda en çok suçun (169) işlendiği şeflik Gölköy şefliğidir. En az suç ise Karaçam şefliğinde işlenmiştir (26).

Çalışma kapsamında mevsimlere göre orman suçlarının işletme şeflikleri incelenmiştir. Şefliklere göre hangi suçların hangi mevsimlerde ön plana çıktığı şekil 4.3’de verilmiştir.

Şekil 4.3 Mevsimlere göre orman suçlarının işletme şefliklerine dağılımı

Şekil 4.3'e göre Akçay Orman İşletme Şefliği için suçların büyük kısmı Kış ve Sonbahar mevsiminde, Çiğdemli şefliği için suçların en çok ilkbahar mevsiminde, Gölköy Orman işletme şefliği için sonbahar mevsiminde, Karaçam Orman işletme şefliği için ilkbahar mevsiminde, Karapınar Orman işletme Şefliği için ilkbahar mevsiminde Kunduz Orman İşletme şefliği için en çok sonbahar mevsiminde, Narlısaray orman işletme şefliği için ilkbahar mevsiminde, Sarıçiçek Orman İşletme Şefliği için sonbahar, Vezirköprü Orman İşletme şefliği için ise kış mevsiminde işlendiği görülmektedir.

5. SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Orman suçları ormandan geçimini sağlayan ve toplumun gayri safi milli hasıladan en düşük payı alan kesimi olan orman köylüleri için önem taşımaktadır. Özellikle orman köylülerinin usulsüz olarak ormanlardan yararlanmaları ormanlar üzerindeki baskıyı arttırmaktadır. 90'lı yılların ikinci yarısından itibaren özellikle orman köylerinde nüfusun azalması bu baskıyı kısmen azaltsa da dünyada görülen iklim değişikliği, gıda krizleri, ekonomik buhranlar nüfus hareketlerini kentten kırsala doğru değiştirebileceği için, orman suçların çeşidinde ve suçların sayısında yaşanabilecek değişiklikler oldukça önem kazanmaktadır.

Bu çalışmada Vezirköprü Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içerisinde 2008 yılından 2022 yılına kadar davaları sonuçlanıp mahkûmiyet kararı verilmiş orman suçları değerlendirildiğinde; yıllık ortalama 50 adet orman suçunun işlendiği tespit edilmiştir. Ayrıca en çok işlenen suç çeşidi %47 oranla İşgal ve faydalanma suçları, ikinci sırada ise %28 ile kesme suçları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yıldız ve Atmış, (2015) tarafından Yenice Orman İşletme Müdürlüğü yapılan bir çalışmada 25 yıllık dönem için yıllık ortalama 77 adet orman suçu işlendiği ve en çok işlenen suçun ise %34'lük oranla kesme suçu olduğu, ikinci sırada ise %24 ile işgal ve faydalanma suçu olduğu belirlenmiştir. Her iki çalışmada da özellikle işgal ve faydalanma suçu ile kesme suçları toplam suçların büyük bir kısmını oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Gümüş (1992) tarafından Amasya Orman Bölge Müdürlüğü için orman suçlarının nedenlerinin tespiti amacıyla yapılan çalışmada 1990 yılında bölge müdürlüğü sınırları içerisinde çalışma kapsamında seçilen orman köylerinde %32,6'sının kesme %23,9'unun nakil olduğu belirlenmiştir. Çalışma kapsamında kesme suçunun %28'lere düşmesi nakil suçunun ise oldukça gerileyip %4 kadar düşmesi özellikle oduna olan ihtiyacın azalması, odunun Gümüş (1992) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın yapıldığı esnadaki düzeyde ekonomik anlamda kıymetli olmaması ve yaşanan kırsaldan kente göç bu azalmanın nedenlerini açıklayabilmektedir.

Vezirköprü Orman işletme müdürlüğü sınırlarında 2008-2022 tarihleri arasında en çok işlenen işgal ve faydalanma suçunun sonbahar mevsiminde daha çok işlendiği bu çalışmanın sonucu olarak bulunmuştur. Ayrıca açma suçunun en çok ilkbahar aylarında gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Yıldız ve Atmış (2015) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuçlar bulunduğu görülmüştür. Özellikle tarımsal faaliyetlerin gerçekleştirileceği alanların az olduğu bölgelerde, yine tarımsal faaliyetlerin yapılacağı mevsim olan ilkbahar aylarında işgal ve faydalanma ve açma suçlarının ön plana çıkması beklemektedir. Ekonomik olarak geçimini özellikle tarımsal faaliyetlerden elde eden köylülerin, orman alanlarının yoğun olarak bulunduğu yerlerde tarımsal alan kıtlığından dolayı orman topraklarından yararlanmaktadırlar (Özdönmez 1965; Yıldız ve Atmış, 2015).

Bu çalışmada 1013 orman suçuna ilişkin davanın 750'sinde mahkûmiyet 67 sinde beraat kararı alınmıştır. Orman idaresinin tuttuğu zabıtların sonucunda açılan davaları %74 oranında kazandığı bu çalışma ile tespit edilmiştir. Şen (2002) tarafından Karadere Orman İşletme Müdürlüğü için yapılan çalışmada bu oran %84 olarak bulunurken, Yıldız ve Atmış (2015) çalışmasında ise %54 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada 77 kesinleşmemiş karar bulunmaktadır. Bu davalarında, daha önce idare lehine verilen karar oranına göre idare lehine sonuçlanacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada orman suçları ayrıca 2008-2014 ve 2015-2022 yıllarını kapsayan iki dönem olarak ta incelenmiştir. İki dönem arasında orman suçlarının çeşitlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Özellikle 2008-2014 yılları arasında kesme suçu ön plana çıkarken, diğer dönemde ise işgal ve faydalanma suçu ön plana çıkmıştır. Bu sonuçlardan yola çıkarak orman köylüsünün odun ihtiyacından daha çok yeni bir alana, toprağa ihtiyaç duyarak bu suçları işledikleri görülmektedir. Ayrıca, 2018 yılında yürürlüğe giren 7143 sayılı kanunun 16. Maddesinde *“Afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacıyla, 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış yapılar için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve yetkilendireceği kurum ve kuruluşlara 31/10/2018 tarihine kadar başvurulması, bu maddedeki şartların yerine getirilmesi ve 31/12/2018 tarihine kadar kayıt bedelinin ödenmesi halinde Yapı Kayıt Belgesi verilebilir”*

şeklinde ifade edilen ve halk tarafından “İmar Barışı” olarak adlandırılan bu düzenlemenin de orman köylerinin bulunduğu yerlerde ve özellikle yaylalarda ilgili yıllarda işgal ve faydalanma suçlarının sayısının artmasına neden olduğu düşünülmektedir.

6. ÖNERİLER

Çalışma kapsamında değerlendirilen orman suçları incelendiğinde özellikle son yıllarda işgal ve faydalanma suçlarının ön plana çıktığı görülmektedir. İşgal ve faydalanma suçunun en çok ilkbahar aylarında işlendiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda orman işletmesinin koruma faaliyetlerini ilgili mevsimde gerçekleştirmesi önerilmektedir. Ayrıca hemen ardından işlenen en çok suç olan kesme suçunun en çok kış aylarında gerçekleşmesi iki suça ilişkin koruma faaliyetlerinin bu mevsimlerde gerçekleştirilmesi ile suç sayısında önemli bir azalma yaşanacağı düşünülmektedir.

Vezirköprü Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içerisinde işlenen suçların yaklaşık %60'ı Gölköy, Karapınar ve Akçay Orman İşletme Şeflikleri sınırlarında işlendiği bu çalışma kapsamında belirlenmiştir. İşletmenin orman koruma faaliyetlerini özellikle bu şefliklerde yoğunlaştırması bu çalışmanın sonucu olarak önerilmektedir.

İklim değişikliği ve buna bağlı olarak dünyada yaşanan önemli sorunlardan biri olan gıda krizi çalışmanın yapıldığı coğrafyanın su, orman vb. gibi hususlardan diğer bölgelere göre avantajlı olması, ileride muhtemel bölgeye yaşanabilecek bir iç göç dalgasına neden olabileceği kanısı ile nüfusun artması ve bu bağlamda yeni gelen nüfusun özellikle ekip biçebileceği yeni yerlere ihtiyaç duyması olasıdır. Bu durum açma, işgal faydalanma gibi suçları ilerleyen dönemlerde ön plana çıkartabilecektir. İşletme Müdürlüğünün bu anlamda koruma faaliyetlerini arttırması, yerel halka daha fazla iş imkânı sunabileceği alternatif geçim kaynaklarını geliştirmesi ormanların korunması açısından önem kazanmaktadır.

Kesme suçlarının oranı, çalışmanın gerçekleştiği ilk dönem olan 2008-2014 yılı %60,2 bulunurken çalışmanın gerçekleştirildiği ikinci dönem olan 2015-2022 yılları arasındaki dönemde ise %39,8 olarak bulunmuştur. Bu verilere göre göreceli olarak bir azalma söz konusudur. Özellikle 2021 yılından itibaren dünyada ve ülkemizde de etkisini gösteren ekonomik problemler ve yine her ne kadar halen ülkemizde aşırı derecede hissedilmeyen ama dünyanın birçok yerinde sıkıntılar yaratan enerji krizine bağlı olarak yakacak oduna ihtiyacı arttıracığı düşünülmektedir. Orman idaresinin, ileride bu suçlarda tekrar artış yaşanmasının engellenmesi adına 6831 sayılı Orman

Kanununun 31 ve 32. Maddeleri kapsamında köylülere verilen yakacak odun ihtiyaçlarının miktarlarının artırılması gibi mevzuata yönelik değişiklikleri gerçekleştirmesi bu çalışma kapsamında önerilmektedir. Böylelikle hem ormanların korunması, hem üretimin doğru yöntemlerle ormana en az zarar verecek şekilde gerçekleştirilmesi hem de orman köylüsünün ekonomik olarak desteklenmesi de sağlanabilecektir.

İzinsiz Otlatmaya ilişkin eylemler 2008 yılından beri kabahat olarak değerlendirilip suç sayılmamaktadır. Mevcut durumda bu fiile ilişkin adli bir yaptırım söz konusu değildir. Dolayısıyla ile bu çalışma kapsamında otlatma fiiline ilişkin hususlar değerlendirilmemiştir. Lakin yukarıda da bahsedilen senaryoların gerçekleşmesi durumunda nüfusun tarım ve hayvancılığa ilişkin faaliyetleri daha çok gerçekleştirmesi durumunda otlatma yine ormanlar için önemli bir problem olabilecektir. İlgili politikaların geliştirildiği esnada orman idaresinin bu hususları da dikkate olması ve otlatmaya ilişkin yeni yaptırımların yahut çözümlerin de dikkate alınması çalışma kapsamında önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Anıl, Y., (1974). Orman köylerinin oluşumuna tarihsel açıdan bakış. *Ormancılık Araştırma Enstitüsü Dergisi*, 20(2).
- Atmış, E. (2001). Sürdürülebilir ormancılıkta halk katılımının ilk aşaması: Toplumun beklentilerinin tespiti. *I. Birinci Ulusal Ormancılık Kongresi, Türkiye Ormancılar Derneği*, 218-233.
- Ayanoğlu, S., & Güneş, Y. (2003). Orman suçları. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları*, 4420(471), 167.
- Ayaz, H., & Coşkun, K. A. (2021). Orman Suçlarının Zamansal Seyri (Hayrat ve Of İlçeleri Örneği). *IV. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi*.
- Ayaz, H., & Çakır, A. (2015). Orman varlığı aleyhine mevzuat değişiklikleri. *IV. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi Bildiriler Kitabı*, 115-125.
- Birben, Ü. (2009). Cibâl-i Mübâha. *II. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi*, 395-404.
- Birben, Ü., Ünal, H. E., & İmal, U. (2019). Orman Suçlarında Toplumsal Algı: Kırıkkale İl Merkezi Örneği. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 2019, 21(2), 495-505.
- Chhetri, B.B.K., Larsen, H.O., & Smith-Hall, C. (2012). Law enforcement in community forestry: consequences for the poor. *Small-scale Forestry* 11, 435–452.
- Demirdal, M. B. (2018). Uluslararası İnsan Hakları Hukuku'nda ölüm cezasının kaldırılması ve Türkiye'deki süreç. *Politik Ekonomik Kuram* 2(1), 57-72.
- Elvan, O. D. (2005). Ağaç kesme suçunun Orman Kanunu açısından incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 55(1), 237-260.
- Elvan, O. D. (2009). 5728 sayılı kanun ile 6831 sayılı Orman Kanunu'nun ceza hükümlerinde yapılan değişikliklerin değerlendirilmesi. *II. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi Bildiriler Kitabı*, 237-248.
- Elvan, O. D. (2010). Ormanlarda otlatma kabahatinin hukuki açıdan incelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, A(2), 37-58.
- Erdinç, B., (2012). İdari yaptırımların kavramsal çerçevesi ve cezai yaptırımlarla karşılaştırılması. *Ankara Barosu Dergisi* 2012(2), 241-276.
- Gökalp Alıca, S. S., (2019). *İdari Yargı Kararları Kapsamında Çevresel Etki Değerlendirmesi; Mevzuat ve Uygulamaya İlişkin Sorunlar ile Çözüm Önerileri*. Adalet Yayınevi, Ankara.

- Gümüş, C., (1992). Amasya Orman Bölge Müdürlüğünde Orman Suçlarının Nedenleri. Doktora Tezi. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Trabzon.
- Gümüş, C. (2019). *Türk Orman Devrimi*. Türkiye Ormancılar Derneği.
- Güneş, Y. (2004). Orman suçlarının ceza hukuku açısından incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi* 54(1), 143-164.
- Heske, F., (1952). Türkiye’de orman ve ormancılık. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Enstitüsü Yayını*, 529(14).
- Korkmaz, Y. (2010). Özel ormanlar ve mülkiyet açısından değerlendirilmesi. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 14 (1) , 101-124.
- Mercimek, A., (2019). Kastamonu Orman Bölge Müdürlüğü’nde orman suçlarında toplum bilinci ve hukukun etkinliği. Yüksek Lisans Tezi. *Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*. Bartın.
- Özdönmez, M. (1965). Türkiye’de orman suçları neveleri, sebepleri ve önlenmesi çareleri üzerine araştırmalar. *Tarım Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü Yayını*, 422(21), 156.
- Özdönmez, M., İstanbullu, T., & Akesen, A. (1989). Ormancılık politikası. *İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları*, 3553(401).
- Özdönmez, M. (1966). Türkiye’de orman suçları, neveleri sebepleri ve önlenmesi çareleri üzerinde araştırmalar. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 13(2), 70-111.
- Özdönmez, M., İstanbullu, T., Akesen, A., & Ekizoğlu, A. (1996). Ormancılık Politikası. *İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları*, 3968 (435).
- Şen, G. (2002). Kastamonu ormanlarındaki koruma sorunları ve alınması gereken önlemler. Yüksek Lisans Tezi. *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Şen, G., & Ünal, S. (2003). Orman Suçlarının nedenleri üzerine bir araştırma (Karadere Orman İşletme Müdürlüğü örneği). *Kafkas Üniversitesi Artvin Orman Fakültesi Dergisi*, (1-2), 41-51.
- Talu, O. (1944). *Orman Hükümleri*. A.R. İncealemdaroğlu Matbaası.
- Tolunay A., & Korkmaz M., (2005). Orman köylülerinin orman kaynaklarından yararlanma haklarının tarihsel gelişimi. *I. Çevre ve Ormancılık Şurası*, 1559-1566.
- URL-1: <https://amasyaobm.ogm.gov.tr/VezirkopruOIM/Lists/varlik/AllItems.aspx>, (Erişim Tarihi: 10.10.2022).

- Yıldız, D., & Atmış, E. (2015). Yenice Orman İşletme Müdürlüğü'nde azalmakta olan orman suçlarının analizi. *IV. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi Bildiriler Kitabı*, 150-161.
- Yurdakul Erol, S. & Yıldırım, H. T. (2017). Investigation of relations between forest functions and some socioeconomic variables: The case of Turkey. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 67(2), 123-135.
- Yüksel, B., Akbulut, S., İpek, A., & Baysal, İ. (2009). Türkiye'de orman kaçakçılık suçları ve kaçakçı profilinin değerlendirilmesi: Akyazı ve Hendek örneği. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 59(1), 1-14.

